

مکتبہ دارالتحقیق

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

۳۰ نجی سنہ

۳ رجب شریف ۱۳۲۹

پنجشنبہ

جزء عدد : ۱۰۲

فرماصولنق حقتندہ تتمۃ ایضاحات

۵۶ نومرولی شہراہ غزتہ سندہ

ابوالضیا توفیق و فیلسوف رضا توفیق بک افندیلرہ
آجیق مکتوب

عنوانلی و امضا مقامندہ س . ش حرفلرینی حاوی نشر ایدیلان مقالہ بی

او قودم .

مباحثہ ، بر نوع مبارزہ در . بو اعتبار ایله مباحثلرہ مبارزلر دیمکدر .
ایکی مبارزدن بری میدان جدالدہ هویت اصلیه سبیلہ اثبات وجود ایتدیکی حالده
مقابلندہ بولنه جق مبارزک نقابسنر بولنسنی ایستر . چونکہ کیمکله مبارزه ایتدیکنی
یتلیدر . سلاخلرکی شخصلرده بللی اولمیدر . بن عالم نشریانه ۱۸ یاشمده داخل
اولمشم .

— آمده کی فاصله لاله برابر — ۴۵ سنهیه قریبدرکه هر نه یازده مسه امضام آلتند یازدم . هر نه اوزرینه کیمکله مباحثیه کیردمسه کنیدی صاقلامدم ، نه نام مستعاره التجا ایلدم ، نه ده نکره بر صفت آلم . فقط بزده غریب بر اصول جدال وارد . میدانده کی بر آدمه قارشی پس برده دن بخته قارشمق و کنیدی کیزلیرک هجوملرده بولمق اکثریا بهادران بحث و مناظره نک قدیمدن بری توارث ایتدیکی طرق متعامله جدالدندر . حال بوکه بن قارشیمده کی معارض و مباحثک کیم اولدیغنی یلک ایسترم . اوله ظن ایدیورم که هر مباحث و مبارزده بونی یلک ایسترم . بلکه اوزات بنم پک سویملی بر دوستمدر . یاخود پک قوروقچ بر دشمنمدر . انسان انفعالاتنده دوستقله دشمنلکک ، یعنی صمیمیت و خصومتک سواقنه تابع اولمقده مضطردر .

بزده ایسه بویله اولیور . مکشوفه قارشی چوق کره مستور بولمق التزام اولیور . مادامکه اوله در ! بن ده معارض مجهولمه ، تعبیر دیکیرله قائلی یلیهرک مقول ایله ، مناظره ده بولنه جقم :

صاحب مکتوب بیان مرامه شویله باشلیور :

« بتون متفکرین ملت ، عوام امت بر برلندن پکده فرقلی اولیهرق (فرماصونلق) حقنده اک بیطرف و قسطی ، اک علمی و تاریخی معلومات و تنویراته دیده دوز انتظار آپکن ؛ الله هر ایکیکزدن راضی اولسون ؛ بریکز کنیدیسنه خاص مجموعه اسبوعیه سنده ، دیکر کزده بر جواب مناسبتی ایله (شهره) جریده ، متبره سنده بو بایده ایضاحات تمکنده بولندیکز . شوقدرکه بو ایضاحاتده هر کس کی بنده کزده ده مذهب مذکور حقنده اساسلی و منطقی بر فکر و قرار حاصل ایتمکدن پک اوزاق قالدی . »

صاحب مکتوبده لطفاً تصدیق ایدیورکه کرک بن ، کرک رضا توفیق پک (بو بایده ایضاحات تمکنده) بولنشز ، اگر آندن زیاده سنی ایضاحه احتیاج و یا امکان اولسه ایدی بالطبع قصور ایتزدک .

ذاتاً بن کنیدی حسابمه اوله رق یازدیغ مقاله ده : افراد عوامزدن خواص بنامزده قدر هر فردک فرماصونلق حقنده کی ذهاب و تلقیسنی کوسترمش ؛ و بو ذهاب و تلقینک ، فرماصونلغی کنیدی مقصدلرینه عذالف کورن دهبان طائفه سنک

نشریات والقات فاسده لرندن تحصل ايتديكنی بیلدیرمش ایدم ، چونکه فرماصونلق ، اساساً بر صنعت اربابنك محافظه خفایای صنعت مقصدیله عقد ایتدکلی بر جمعیتدن عبارت ایکن ، بعض ارباب فکرت و بصیرتک ، ادوار مدهشه استبدادیده ، فقط دها مدهش ، حتی عزازیل پسند بر فکر دوزخانه ایله بر ایکنجی استبداد وجوده کتیرمش اولان انکیزیسیون ظلمه سنك تسلط و تعدیسندن محافظه نفس ایده یلک لازم کلیرسه هر فداکارانی کوزه آلهرق شره شریله مقابله قیلندن قانله ، جانله آنلری اور کوتک ایچون ، اوجمیتک قوانین خفیہ سندن استفاده ایلدکلرینی ، یعنی بر زمانکی جمعیت ممانیرینی بر جمعیت تحفظیله و براز صکرده شناسینک تعبیری وجهله : (ابار حکمت بالغه اولان افکار سربستینک) متفکرین آره سنده انتشارینه خدمت ایتک اوزره بر جمعیت سیاسیة شکنه قوی دکلرینی ده آکلامش ایدم .

شمی بونده منطقی بر فکر وارمیدر ، یوقیدر . آتی صاحب مکتوب تأمل ایتلیدر .

آنسیقلویدینک : « فرماصونلر یکدیگرینی قرداش کی تآقی ایدرک ، هانکی صنفه منسوب اولور لر سه اولسونلر هر یرده جمعیتلرینک افرادینه ابراز معاونت ایدرلر » فقره سندن صاحب مکتوب : (منطقی بر یوله تحلیل ایدیلیر سه جیقہ حق احکام شوندن عبارت اولور .) دیرک نتیجه آتینی چیقاریور :

« فرماصونلر بین الملل خفی بر جمعیتدر . (حق و حقیقی دکل) آنحق صرف کندی منفعتلرینی قوللارلر . معاونت و همترلرینی آنحق کندیلیرینه ، کندی آرالیرینه تخصیص ایدرلر . »

ایشته صاحب مکتوبک ، یوقاریکی جمله دن چیقاردینی حکم منطقی بو ! فقط (حق و حقیقی) قوللامدکلرینی زده دن چیقاردیغنی آکلاسه ق . چونکه ایستر بین الملل اولسون ، ایستر ملت واحده دن عبارت بولسون هر جمعیت ، بر مقصد اوزرینه تشکل ایده جکندن ، او مقصدک تأمین ایتدیکی منفعتده افراد جمعیته منحصر قالمق طبیعی دکلیدر ؟ بو بر شرکت تناصردر ، تعاون آنک لازمیدر .

بوده بالطبع (خارج از جمعیت) اولانله شامل اوله ماز . فقط محتاج نصرت و معاونت کوردیکی افرادی شرائط جمعیه رعایت ایدنجه دأره اتحادیه قبول ایدر . صاحب مکتوب :

« شمعی اولانجه قدرت عرفانیه و مخالفت وجدانیه کزه مراجعت بیورکز . بواساسلرده نه گبی علویتلر کورر سکیز ؟ بونده اولسه اولسه مختلف ملتله منسوب افرادی بری برینه طامیق و بلیکده سودیره یئک گبی بر فائده تصور اولنه بیلیر . لکن اساس پرده دار خفا اولنجه بویکانه فائده نك رنگ دیگر آله جنی شبهه سزدر » جمله سبیلله عرفان و اخلاص مزه مراجعت بیور یورلر . عرفانم زک درجه سنی بیلیر ؛ فقط مسائل اجتماعی و انسانیده له الحمد اخلاصکار لقدن بشقه مطمح نظر من اولمادیغنی فخارانه ادعا ایدر و دیر زک : تعیرکز وجهله (مختلف ملتله منسوب افرادی بر برینه طامیق و بلیکده سودیره یئک گبی بر فائده سی تصور اولنه بیلان) بر جمعیتک مقصدنده علویت کوره مز میسکیز ؟ سزی شبهه دوشورن شی اساسک پرده خفا ایله مستور اولیشی ایسه آتی ینه سزک عرفان و اذعانکیز آسان صورتده حل ایده بیلیر . چونکه بوجعیتک اساس تشکلی ، ظلمیه قارشی تحفظ و تدافع مقصدینه مبتنی اولدیغنی خبر ویرمشدک . وینه سبویه مش ایدک که افرادی صنعت مماریه منسوبینندن عبارت اولان بر جمعیتک (استاتو) سی بوکا اساس اتخاذ ایدلمشدر . آنده کی (بارول) یعنی کلمه تعارف هر نه دن عبارت ایسه بونده ده قبول اولنمشدر . طبیعی ، تحلیف ، حتی تهدید و تخویف دخی شروط اساسیه سنده داخلدر . زیرا افراد مظلومه یی ، یعنی جمعیت بشریه دن بعض عجزه یی ، ینه ظلوم و جهول صفتیه متصف افراد بشرک ایدی تعدی و تحکمندن قورتارمق ایچون متشکل بر جمعیت البته پرده خفا ایله ستره هویت ایتکه مجبوردر . چونکه سلاح ظلم و تعدی ایله مسلح اولان بر هیئت مسلطه شدید الشکیه به مقاومتی مقصد ایدینان بر جمعیت اگر افرادی کیزله مز ، و بر لر بری طامیق ایچون کندیلرنجه معلوم و بیکانه لرجه مجهول بعض علامات و کات اظهار و تعاطیسته حاجت گورمز ایسه نصل تأمین منفعت و نصل تعین هویت ایده بیلیر ؟

شمدی بویه بر جمعیتک منسوبینه خاص و اغیاردن مکتوم بعض اسرارای
بولنش اولسی مجرد مقصدلرینک دخی اسرار آلود و یاخود معلل بالاغراض
اولسنه می دلالت ایدر ؟ هر کیزی شی محض شرمیدر ؟ واقعا جمعیت بشریه نک
خیرینه تعلق ایدم بیلان افعالک اخفاسی لازم کلز . بلکه افشاسی اقتضا ایدر .
حال بوکه ظلمه قارشی اتفاق الک علوی بر مقصد خیر اولقله برابر اخفایه احتیاج
گوسترمزی ؟

ایشته فرماصولنلرده جمعیتلرینی گرك شرارت رهبانه مقاومت مقصدیله تشکیل
ایتمش اولسونلر ، گرك مؤخر آ ظلمه دورانه حدلرینی بیلدیرم جك اسبابی استحضاره
تخصیص ایلمش بولنسونلر ؛ هر ایکی حالده دخی کندیلرندن اولیمان طاقهدهن
کندیلرینی و مقصدلرینی کینلک حقنی حازدرلر .

صاحب مکتوب بعض متخصصین تاریخ عندنده اساسی خرفاته طیاندینی و (هرام)
نامنده کی معمار اسرائیلی ، مؤسس جمعیت طانندینی حقهده آنسیقلوبدینک
مسروداقی - که مستند قناعت دکل ، حکایتدن عبارتدر - نقل ایتمدکن و قرون
وسطی دیوار جیلرینک (غوثیق) طرز معماریسنی محافظه اساسی اوزینه
تشکیل ایتمش اولدقلری بر جمعیت بولندینی ظنی قبول ایلمدکن صکره دیورکه :
بوایکی روایتدن « هر هانکی بری و یا هر ایکسی ده یکدیگری ایله آز چوق مرتبط
اولق اوزرر بر حقیقت تالق اولنسه : بوعصرده کی ، بوکونکی بر مذهب و مسلک ،
بر جمعیت و طریقت ایچون لازم التقدير و واجب التبجیل بر شرف و علویت بخش ایده
بیلمیری ؟

یلیم نصل اولورده مؤسس بر (هرام) یاخود بر (پتر) یاخود بر (شارل) ،
اعوان و انصاری اولان بر جمعیتک بتون دین و فلسفه لرک فوقده بر صلاح جهان
حصوله کتیره بیله چکنه حکم و قناعت حاصل ایتمسین ؟ »

دولت عثمانیه ؛ بر دولت اسلامیه اولدینی و شریعت محمدیه مبنای سلطنتمه
اساس بولندینی البته قابل انکار دکلدرد . وینه معلومدرکه شریعت مطهره محمدیه ،

معروفاتی امر و منکراتی نهی ایتمکله افراد مسلمینی سلامت دارینه مظهر ایده جک احکام جلیله بی جامعدر . علمای اسلامیه ایسه حمله شریعت عنوان عالیه سیله مجمل و مشرفدر . حال بویه ایکن - ماضینک ادوار بیده سنه کیتک کلفتی اختیار ایتمکسزین - شوکچردیکمز ۳۳ سنهده ، چکدیکمز بلالری ، عموم افراد اسلامیه و افراد مختلفه عثمانیه ایله برابر کندیلریده چکن علمای کرام حضراتی ، عجبا پادشاه مستبد قارشی احکام شرعیه بی بیان ایله شرو و مضرتی افراد مملکت اوزرندن رفعه ، هیچ اولمازسه تحدید و تخفیفه نهدن مباشرت بیورمدیلر ؟

شرح مقاصده امام ربانیدن روایه بر قول بولندیغنی تخطر ایدیورم . بومبارک ذات دیمشدرکه - ظالمی افعالنندن طولانی مؤاخذه و تحذیر ایتملی . اکر واقع اولان اخطارات مکرره بی استماع و قبول ایله ظلمدن ابا ایتمزسه اوزرینه خروج لازمدر نهایت یاییله حق شی بودر . -

شرح مقاصد جامعلرده اوقونور . و اوقودیلوردی . اوقودانلر مدرسین کرام یعنی حمله شریعت اولقی لازم کلان علمای فضائل اتسام ایدی . البته امام ربانینک بوقولنیده اوقومش و اوقوتمش لردی . بوبر مصال دکل ، احکام اساسیه سیاسیه مزندن بر امر واجب الامثالدر ؛ بونی یالکزمعنا و یوروبده کچمک ایچوننده کتابة یازمامشلردر . حتی تخطر ایدیورم که (صلاحیت امامت) بمجئده کورمشدم . و اسفا که شوآنده اوکتاب مهمه مالک دکل ؛ فقط مالک اولان ذوات بنم ذهول ایتدیکم دهابر چوق احکام جلیله بی او مجئده کوره بیلیر .

دیمک ایسترم که بوکتابی ، و آکا کلنجیه قدر دهابر چوق احکام صریحه شرعیه بی جامع اولان کتیب جلیله بی اوقومش و اوقوتمش بولنان علمای کراممز نیچون ظالمی ، طامش اولدینی بنی و طغیاندن منعه قدر تیاب اوله مدیلر ؟ نیچون ایچلرندن بری چیقوبده حتی عصر سابقدمکی - صادق خواجه - قدر اولسون بو وظیفه بی ایفایه مبادرت ایده مدی ؟ چونکه ظالم ، اسباب سطوت و شدتی استکمال ایتمشیدی . آنک شرور و مظالمی اقوال ایله منعه امکان یوقدی . او حالده نه یایقی لازم کلیردی ؟ وتیره نجاته سالوک ایچون اتفاق واتحاد ! ایشته آنی (اتحاد و ترقی) جمعیتی یاپدی .

چونكه پاك ومصفا بر فطرت عاصمه يي حاز اولان و همان جمله سسنگ ناصيه حقينده نور صرفان ايله آيه نصرت منطبع و منجلى بولنان كنج ، ضابطلر مزي ايقاظه اتحاد و ترقى جمعيتى دلالت ايلدى .

يا بواحد ترقى جمعيتى نصل وجوده كله بيلدى ؟ بوكون سياسى جمعيتلره ، تا (قاربونارى) به قدر يوزلره جمعيت خفيه به مابه التطبيق اولان (فران ماصونه رى) اساسنى تقليد سايه سنده ! زيرا بر مقصد خفى حقنده اجتماع و استشاره و مؤمن مشاورلر ك وجودينه متوقفدر . مؤمن مشاورلر ايسه مركى و مجرب ذوات ديمكدر كه آنلرده ظن اولدينى قدر مبذول دكلدر .

خفى جمعيتلر ، ايسر فرماصونلق عنوانى آلتنده بولنسون ، ايسر بشقه ناملرله ياد اولنسون . بو عصر ك مخصوصات سدن دكلدر . و قتيله ظهور عثمانيانده دخى افراد مسله آره سنده معلوم و حتى منعقد ايدى كه سلجوقيلر ك زوالى صرملرنده تشكىل ايتمشدى . حتى (كنج اخيلر جمعيتى) ناميله ياد اولنوردى . سائح مشهور ابن بطوطه نك كتابى تبس اولنه جق اولور سه كوريلور كه بولر كنديلر ينى ، بر برلرينه و جمعيتلرينه دخیل اولان هر فرده معاونت وظيفه سيله مكلف طوئارلردى . و زى درويشانده كز لر و بربر لر ينى آره ننده كى (اشارت) ايله طائيرلردى . ابن بطوطه بو (اخى) لر جمعيتنه اوضرا ديفنى و آنلردن اكرام و انعام كوردبكى يازيور . بو كنج اخيلر مؤخر آ يوزغاد و سيواس طرفلرنده كوچوك كوچوك حكومتلر تشكىل ايتديلر ايسه ده پايدار اوله مديلر . شو ايضاحات دخى اثبات ايدركه (فران ماصونلق) زمانزده تعاون اساسنى محافظه ايله برابر اقتضا ايتدكه مقاصد سياسيه يى دخى نظر تقدير دن آيرما مقده و محبت وطنيه ايله محرور القواد اولان متفكرين اولاد وطنك تشبثات هميتكارانه لرينه معاونت ايتمكده در . بو معاونت نه صورتله منجلى اوليور ؟ دينه جك اولور سه آ كاده ، منسوبين جمعيت آره سنده حكمفرما اولان امنيت متقابله و تواد زوال ناپذير ايله جوانى و بربر ز . اوجميه داخل اولانلر آره سنده شمعى به قدر مقصده اهانت ايتمش بر آدم كورلما مشدر . چونكه جمعيت افرادى حسن انتخابده جدأ اعتسا ايله معروفدر .

صاحب مکتوب دیورک : « یک کوزل آکلا شیلپورک ماصونلق ابتدا قسماً
وقتہ کورہ فلسفی ، فقط بتون معناسیلہ مذہبی برشکلده تأسس ایتش . و صکرہ
بومذہب غریبی آلت سیاست و منفعت اتخا ذیلہ تاریخی برچوق روللرده بولمیش . »
آنسیقلویدینک ایضا حاتندن فرماصونلغک (بتون معناسیلہ مذہبی برشکلده
تأسس ایتش) اولدینی فصل استخراج اولیور آکلا یہ مدق ؟ آنسیقلویدی :
(فرماصونلق وضع اساسیندن چیققدن صکرہ خیر و حسناتی کندینہ مشغلہ
ایدینرک بر تعاون جمعیتی شکلی اکتساب ایتشد .) دیور . وضع اساسیی ایسہ
مذہبہ دکل ، مسلکک عائد ایدی . یعنی سکزنجی عصر میلادیدہ (غوثیق) اسلوب
مماریسینی بر طاقم ، نا اهل اولان دیوار جیلرک ایدی نادانینہ دوشور و بدہ مقتضیات
صنعتی ہدر ایتمک ، تعبیر دیگرلہ سرار صنعتی ارباب کالدن اولان اهل صنعتک
حمایت دائمہ سندہ بولن دیر مقصدیلہ شکل ایتش بر جمعیت ایدی . حتی جمعیتک
حالا طاشیدینی نام دخی بونی مؤیددر . بوندہ مذہبدن ، عقیدہ دن ، حاصلی
وجدانیات و اعتقادیاتن بر (شمع) بولندیغہ فصل احتمال وریلور ؟
بزده ضروب امثال صرہ سنہ کچمش بر تعبیر وارددر : (کانکش سری کبی)
دیرلرکہ غیر قابل کشف و ادراک خصوصاتہ ضرب اولور .
بوکون بوسر حالا جازیدر ، و اربابندن ماعدا کیمسہ یہ مکشوف دکلدر .
کانکشلک ، یعنی تیر اندازلق ، ایلہ مذہب ، دین ، عقیدہ آرہ سندہ بر مناسبت متصور میدر ؟
دیمک کہ کانکشلر دخی مقتضیات صنعتی ، داخل دائرہ تیر اندازی اولان ارباب
استعدادہ حصر ایچون اوق آتمغہ مخصوص بعض اصول و خواصی (سر) صورتندہ
محافظیہ لزوم کور مشلر . لونجہ لری دیمک اولان تکیہ لرینہ چراغ صورتیلہ داخل
اولان ارباب ہوسی . استعدادی آکلا شیلنجیہ قدر بوسرہ آکام ایتمامشلر . قابلیتی
تعیین ایدنجہ محرم اسرار ایتشلر . شمعی بر کانکشدن بوسری اوکرنگم عجباً قابلیدر .
بونلردن برینک : — سرم دیمک آلتندہ در . بوغنی کسیکزدہ مطلع اولگنز .
قولی و بونی اوریلوبدہ دینلک آلتندہ ظہور ایدن کاغددہ : « سرورز اهل صداقت
سرنی فاش ایلز » مصرعنک مراتم بولمیش اولدینی مشہوردر .

بونی بز هیچ بروقت بر مصالديه تلقی ایتمز . چونکه انسان اولان داخل اولدینی بر مسالکک هر درلو خفایاسنی لزومی حالنده جاننی فدا ایدم چک قدر محافظه ایله نفسنی مکلف بیلیر . ولو، او (سر) (آل شو هیچی صیقی طوت !) قیلندن بر لغو ولعب اولسون .

زمانم زده (پولیغون) تعبیر اولنور . نشان تعلیمخانه لری واردر ، اوراده هر حکومت عسکریه نك اسلحه منتخبه سی تجربه اولنور . داخل اولانلر او تعلیمگاهده مرعی و متعامل اولان (اسرار) اسیردرلر . چونکه وطنک خیر و شری او (سره) باغلبدر . آنی چوزنلر بی شبهه مهین وطن اولمش اولور ؟ ایشته عالمده ، و عالم آدمیت تعبیرینه احق اولان (جهان اخلاق) ده الک مقدس قانون حفظ اسراردرکه مکارم اخلاقک دخنی مراتب اولیه سندندر .

ایدی نا اهلانده سورینه چک بر مجموعه یه قیدیه شان قدسیتنی اخلال فکری مانع اولسه ایدی ، کتم سر حقنده کی آیات واحادیث ایله دخنی تنویر مدعا ایدردک . خذ ماصفا و دوع ما کدر .

ابو الضیا

